

Сучасна дошкільна освіта: актуальні проблеми, інноваційні пошуки

Збірник ІХ Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

Ніжин
2022

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра дошкільної освіти

Сучасна дошкільна освіта: актуальні проблеми, інноваційні пошуки

***Збірник статей
IX Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції***

Ніжин
2022

УДК 373.2(082)
341

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(протокол №1 від 4 серпня 2022 року).*

*Схвалено до друку Вченою радою факультету педагогіки, психології,
соціальної роботи та мистецтв
(протокол №10 від 29 серпня 2022 року).*

Редакційна колегія:

д. психол. н., проф. **Кононко О. Л.** – відповідальний за випуск
к. пед. н., доц. **Пухтіна Н. П.**
к. пед. н., доц. **Матвієнко С. І.**
к. пед. н., доц. **Аніщук А. М.**
к. психол. н., доц. **Пісоцький О. П.**

Сучасна дошкільна освіта: актуальні проблеми, інноваційні пошуки: збірник статей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. проф. О. Л. Кононко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022 – 182 с.

Збірник містить матеріали учасників ІХ Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції "Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку". Конференція відбулася 19 жовтня 2022 року на кафедрі дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, зібрала дев'яносто два молодих науковця із різних вишів України.

Для студентів, магістрантів, аспірантів, фахівців дошкільної освіти.

УДК 373.2(082)
© НДУ ім. М. Гоголя, 2022

ЗМІСТ

Адуашвілі (Бєлих) Юлія <i>Особливості впливу неправильних типів сімейного виховання на виникнення негативної поведінки у дошкільників</i>	5
Алексєєва Олена <i>Дидактичні ігри як чинник розвитку психологічної готовності до школи дітей старшого дошкільного віку</i>	9
Безименна Тетяна <i>Театралізована діяльність та її роль у вихованні і розвитку дитини дошкільного віку</i>	13
Білобловська Тетяна <i>Соціальна адаптація дитини до ЗДО як психолого-педагогічна проблема</i>	18
Божа Яна <i>Статєва вихованість – важлива передумова особистісного розвитку дошкільника</i>	22
Бондарєва Анна <i>Рухливі ігри як засіб формування соціально-комунікативних умінь дітей старшого дошкільного віку</i>	29
Венгер Алла <i>Вплив однолітків на соціальний розвиток дітей старшого дошкільного віку</i>	32
Гаврик Марина <i>Сучасні підходи до забезпечення функціональності здоров'язбережувального середовища ЗДО</i>	36
Гришко Ярослава <i>Рідний край як засіб формування соціально-громадянської компетентності у старших дошкільників</i>	39
Данова Маргарита <i>Ефективні форми роботи з батьками щодо розвитку діалогічного мовлення дошкільників</i>	43
Діптан Євгенія <i>Сім'я як чинник виховання відповідальності в ранньому онтогенезі</i>	47
Донець Ольга, Балашова Ірина <i>Аналіз сучасних інноваційних технологій в дошкільній освіті</i>	54
Ібадзаде Сєма <i>Специфіка використання методики Глена Домана для розвитку мови дітей старшого дошкільного віку</i>	57
Іванча Ірина <i>Сюжетна картина як засіб розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку</i>	62
Калініченко Катерина, Росола Юлія, Черненко Дарина <i>Особливості формування творчого бачення у дошкільників</i>	65
Каменєвська Діана <i>Особливості формування логіко-математичних понять у здобувачів дошкільної освіти</i>	69
Коробка Віта <i>Методика розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників у процесі театралізованої діяльності</i>	72
Коробова (Міньченко) Анастасія <i>Ознаки самостійної образотворчої діяльності дошкільника</i>	76
Кузьменко Альона <i>Особливості формування у дошкільників навичок кантиленного співу</i>	81
Куйбіда Галина <i>Проблема формування позитивного емоційного ставлення дітей 5-6 років до декоративного мистецтва</i>	84

Левченко Таміла Сюжетно-рольова гра як засіб виховання ініціативності особистості в період дошкільного дитинства	89
Лобок Ольга Психолого-педагогічні аспекти виховання у дошкільників впевненості в собі	94
Лотош Дарина Педагогічні умови формування екологічної свідомості у дітей старшого дошкільного віку	101
Максимів Лілія Пізнавальний інтерес та його ознаки у період дошкільного дитинства	106
Мацібора Тетяна Конструктивна діяльність як чинник розвитку пізнавальної активності 5-6-річних дітей	111
Мотика Анна Казка як засіб розвитку творчості дітей дошкільного віку	115
Нахалова Ольга Ізотерапія як засіб розвитку емоційної та поведінкової сфери дітей старшого дошкільного віку	120
Писарчук Оксана, Гладун Леся Театралізована діяльність як засіб соціалізації дітей старшого дошкільного віку	124
Савенко Наталія Чинні програми виховання і розвитку про формування особистісної ідентичності дітей старшого дошкільного віку	128
Сідько Олена Методика вивчення гіперактивності у дошкільників	133
Скоромна Анастасія Спільна діяльність як засіб формування позитивних стосунків дітей різної статі	137
Скоромна Тетяна Вивчення рівнів сформованості мовленнєвої компетентності у дітей старшого дошкільного віку	141
Слободянюк Ірина Особливості розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку	146
Степанова Анастасія Формування економічного досвіду старших дошкільників в ігровій діяльності	151
Терес Юлія Формування відчуття власної гідності у дітей старшого дошкільного віку	154
Тростяна Ірина Значення LEGO як інноваційної технології для формування елементарних математичних уявлень в ЗДО	158
Трушкова Надія Розвиток логічного мислення у дітей дошкільного віку з використанням технології конструювання	162
Узунова Ірина Загальні педагогічні та спеціальні корекційні методи у профілактичній роботі з дошкільниками	166
Фіалковська Тетяна Етнопедагогічні засади музичного виховання дошкільників	171
Чепур Марина Вплив неправильних типів виховання у неблагополучній сім'ї на виникнення негативної поведінки у дітей	175
Шаран Олександра, Мельник Софія Розвиток логічного мислення дітей старшого дошкільного віку у процесі навчання розв'язування арифметичних задач	178

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Оксана Писарчук

Леся Гладун

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

м. Тернопіль

Постановка проблеми. Успішне формування особистості старшого дошкільника у ХХІ столітті неможливе без його соціалізації. Саме тому закладу дошкільної освіти (ЗДО) належить особлива роль – стати провідною соціальною інституцією соціалізації, спільно з сім'єю, яка забезпечує запровадження соціально-педагогічного супроводу соціалізації особистості у дошкільному дитинстві, спрямовує на розвиток соціально та індивідуально значущих рис особистості та її успішне функціонування як суб'єкта власної життєдіяльності у суспільному довір'ї [1, с.6].

На актуальність зазначеної теми впливає те, що однією із компетентностей, які слід формувати в 5–6-річок, є соціально-громадянська компетентність, зміст якої відображено в освітньому напрямі "Дитина в соціумі". Соціально-громадянська компетентність – це здатність до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; готовність до посильної участі у соціальних подіях [2, с. 16].

Старший дошкільний вік – це період найбільш інтенсивного розвитку соціалізації дитини. Одним із ефективних засобів соціалізації вихованців старшого дошкільного віку є театралізована діяльність.

Мета статті полягає в тому, щоб визначити сутність понять "соціалізація" та "театралізована діяльність", обґрунтувати особливості процесу соціалізації дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

Аналіз останніх публікацій. Питання соціалізації дошкільників розкрито у працях таких науковців, як: Ж. Тард, І. Бех, О. Кононко, Т. Піроженко, Н. Гавриш, Н. Кирста.

Виклад основного матеріалу. Соціалізація – це процес, під час якого людина набуває соціальних якостей, необхідних для соціальної адаптації у суспільстві, в процесі якого відбувається становлення соціального досвіду, забезпечується наступність історичного розвитку [3, с. 5]. Засвоєння соціального досвіду – це обов'язковий фактор розвитку, що триває протягом усіх етапів життя і сприяє досягненню успіху, самореалізації та самовдосконаленню. Соціальне становлення відбувається в результаті взаємодії власного досвіду, соціального виховання та біологічних якостей індивіда, що в сукупності сприяє формуванню особистості як члена того суспільства, до якого вона належить.

Соціалізувати – означає інтегрувати дитину в певну соціальну систему, ознайомити та пристосувати до певних психологічних і культурних факторів,

збагатити особистісний досвід, сформувати соціальні вміння і навички. Основою соціалізації є освоєння індивідом мови соціальної спільноти, мислення, форм раціональності й чуттєвості, сприйняття норм, цінностей, традицій, звичаїв, зразків діяльності тощо [4, с. 71]. Соціалізації дітей старшого дошкільного віку сприяє театралізована діяльність.

Театр – найбільш демократичний вид мистецтва для дітей, що дає змогу вирішити безліч актуальних проблем сучасної дошкільної педагогіки і психології [5, с. 9].

Театралізована діяльність – це художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва і відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів; є одним із найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дитини [5, с. 10]. У театральних іграх дошкільники старшої групи мають можливість розкрити та реалізувати свої художньо-творчі здібності, самовиразитися, усвідомити власне "я". Театралізована діяльність сприяє естетичному вихованню дітей, навчаючи їх розуміти, бачити та чути красу слова та дій, сприяє розвитку таких психічних процесів, як мислення, сприйняття, відчуття, уява, мовлення, пам'ять тощо. Дошкільники під час театралізованих ігор набувають ораторського досвіду, розвивають творчі здібності. Оскільки гра є провідною діяльністю дітей старшого дошкільного віку, то вихованці старшої групи ЗДО із великим задоволенням і цікавістю беруть участь у підготовці та проведенні театралізованих дійств. Діти 5–6 років уже добре розуміють зміст вистави, вміють співпереживати, аналізувати поведінку героїв. Старші дошкільники активно допомагають створювати сценічні образи та декорації, вони відповідальні, спостережливі та творчі. Діти старшого дошкільного віку напам'ять читають невеликі вірші, багато фантазують, однак напрочуд легко відрізняють реальні образи від казкових.

Театральну гру як засіб всебічного і гармонійного розвитку особистості розглядали у своїх працях такі науковці і практики: О. Березіна, Л. Артемова, А. Богуш, Р. Борщ, Д. Самойлик, Н. Водолага та інші.

Найпоширенішими видами театралізованої діяльності вважаються театралізовані ігри. О. Артемова розділяє їх на дві групи: режисерські та ігри-драматизації [6, с. 5].

Ігри-драматизації відтворюють сюжет художнього твору. У них дошкільники за допомогою міміки, інтонації та жестів намагаються зіграти головних героїв театрального дійства зі збереженням послідовності епізодів. У процесі підготовки та постановки ігор-драматизацій діти старшого дошкільного віку взаємодіють між собою, спілкуються з дорослими, вчаться співпрацювати в парах, групах та колективі. Вони творчо мислять, проявляючи та вдосконалюючи такі якості як самостійність, працелюбність, активність, людяність, спостережливість, лідерство тощо. Старші дошкільники вчаться нести відповідальність за свої вчинки, дружньо ставитися до оточуючих, поважати думку інших.

Під час ігор-драматизацій діти ознайомлюються із культурою

українського народу, видатними поетами та письменниками. У дітей формується повага до сім'ї, роду, держави, Батьківщини.

Театральна гра – це нібито "репетиція" поведінки дошкільників у певних життєвих ситуаціях, що значною мірою сприяє становленню їх особистостей в різних соціальних інституціях. Розігруючи певні ролі, діти старшого дошкільного віку добре відрізняють позитивних героїв від негативних, аналізують їх вчинки, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки. Вони усвідомлюють те, що добро завжди перемагає зло, тому вчаться людяності. У повсякденному житті старші дошкільники завдяки театралізованим іграм старатимуться наслідувати позитивних головних героїв.

Режисерські ігри – це ігри, у яких дитина не є дійовою особою, а лише керує роллю персонажа твору. У таких іграх старші дошкільники самостійно створюють сюжет гри та намагаються його відтворити, відображаючи соціальні відносини між головними героями, їх поведінку у різних ігрових сюжетах. Таким чином, режисерські ігри мають неабиякий вплив на формування та засвоєння дітьми правил та норм поведінки у суспільстві.

У практиці роботи сучасних ЗДО використовують такі види театрів: театр картинок, театр іграшок, стендовий театр, фланелеграф, тіньовий театр, пальчиковий театр, ляльковий театр, театр Петрушок, театр маріонеток, театр естрадної ляльки [7, с. 26]. Завдяки інтеракції із різноманітними ляльками чи іграшками старші дошкільники добре засвоюють правила і способи взаємодії з оточуючими, усвідомлюють власні права і обов'язки, своє місце у суспільстві, з повагою ставляться до прав інших.

На сьогодні популярністю користуються нестандартні види театрів старших дошкільників. Сюди належать театр камінців та мушель, театр кіндер-сюрпризів, театр коробок, театр на прищіпках, театр повітряних кульок, магнітний театр, театр на манці, театр хусток, театр шкарпеток та рукавичок, театр пластикових стаканчиків тощо [8, с. 29].

Обираючи вид театралізованої діяльності, вихователь неодмінно повинен поставити перед собою мету, цілі і завдання, яких необхідно досягти, окреслити та обґрунтувати вміння і навички, які необхідно сформувати та вдосконалити у вихованців ЗДО, врахувати вікові та психологічні особливості дітей старшого дошкільного віку, їхні інтереси та побажання, матеріально-технічні ресурси та можливості, а також створити сприятливе творче розвивальне середовище. Адже середовище є основним засобом розвитку особистості дитини та джерелом її знань і досвіду [9, с. 135].

До організації та проведення театрального дійства необхідно залучити усіх дітей. Репертуар потрібно адаптувати відповідно до уподобань вихованців старшої дошкільної групи, беручи до уваги їх індивідуальні особливості.

Наведемо приклад формування соціальних вмінь та навичок старших дошкільників під час організації театру на прищіпках.

На початковому етапі вихователь знайомить дітей із цим видом театру. Педагог разом із старшими дошкільниками обирає сюжет. Це може бути українська народна казка чи самостійно створений алгоритм подій. Потрібно

надати можливість дітям старшого дошкільного віку самостійно вибрати твір, який їм найбільше подобається. Таким чином вихованці ЗДО вчать висловлювати свою думку, робити обґрунтований вибір, прислухатися до інших. Коли ж сюжет складається самостійно, діти придумують чи "переносять" у нього головних героїв, демонструючи креативність, творче мислення, уяву. Далі вихованці старшої дошкільної групи разом із дорослими створюють декорації для театралізованої гри. Наприклад, 5–6-річки перетворюють прищипки на головних героїв, працюючи у групах, парах та колективно. Групова робота сприяє розвитку вміння дискутувати, співпрацювати, домовлятися, відстоювати власну позицію і поважати думку інших.

Після цього вихователь аналізує з дітьми сюжет твору та його персонажів. Діти співпереживають їм, вивчають текст і намагаються вжитися у роль, що сприяє розвитку виразного та чіткого мовлення, правильному підбору інтонації, емоції та жестів. Після репетицій дошкільники розігрують театральне дійство. Діти презентують себе, вчать поведінці на публіці, намагаючись перебороти хвилювання. Вони самостверджуються, стають впевненими у своїх силах, сміливими, комунікабельними, творчими.

Оскільки під час театралізованих ігор дітей старшого дошкільного віку формуються та розвиваються соціальні вміння та навички, передбачені у БКДО, то слід зробити висновок: театралізована діяльність— невід’ємна складова всебічного і гармонійного розвитку старших дошкільників, яка є ефективним засобом їх соціалізації.

Список використаних джерел

1. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ : монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг. ред. О. Рейпольської. Кропивницький : Імекс. – ЛТД, 2018. 280 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція) / М-во освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu_%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 01.10.2022).

3. Коваленко В. Є. Соціалізація особистості як предмет психолого-педагогічних та соціологічних досліджень. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2020. № 7 (338). С. 5–15.

4. Лещук Г. В. Соціалізація особистості як соціально-педагогічне явище. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2011. Вип. 20. С. 71–73.

5. Олійник О. М. Театрально-ігрова діяльність в умовах дошкільного навчального закладу : навч.-метод. посіб. Кам’янець-Подільський : Волощук В. О., 2017. 163 с.

6. Артемова Л. В. Театр і гра: вдома, у дитячому садку, в школі. Київ: ТОВ "Томі ріс", 2002. 292 с.

7. Інформаційно-методичний збірник : спеціалізоване педагогічне

видання департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та Комунального навчального закладу Київської обласної ради "Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів"/ за ред. О. В. Матушевська, О. В. Касянчук. Біла Церква, 2019. № 4 (222). 64 с.

8. Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації : збірник наукових і навчально-методичних праць. Вип. 10 / за заг. ред. О. В. Ковшар, К. Є. Суятинової. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. 439 с.

9. Писарчук О. Т. Освітньо-розвивальне середовище закладу дошкільної освіти як фактор розвитку особистості дитини. *Сучасні соціокультурні та психолого-педагогічні координати розвитку дитини* : матеріали Всеукраїнської (з міжнародною участю) науково-практичної конференції. Тернопіль, 2018. С. 134–138.

УДК373.2.091.214:159.923.2

ЧИННІ ПРОГРАМИ ВИХОВАННЯ І РОЗВИТКУ ПРО ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Наталія Савенко

*Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя, м. Ніжин
Наук. кер. – доц. Пихтіна Н.П.*

У статті проаналізовані чинні програми виховання і розвитку дітей старшого дошкільного віку на предмет формування їх особистісної ідентичності. Розглянуті положення та норми, які відповідають вимогам рівня освіченості, вказані показники набутих дошкільником життєвих компетенції безпосередньо перед вступом до школи. Охарактеризовані основні освітні напрями, у яких враховані створення основної бази особистісної ідентичності дитини, позитивного образу "Я", її активної життєдіяльності, сформованості фізичних якостей, навичок оздоровчих та рухових умінь.

Ключові слова: *виховання особистісної ідентичності, програма розвитку, формування особистості, діти старшого дошкільного віку.*

Актуальність статті. Виховання та розвиток особистісної ідентичності згідно з програмами забезпечується через навчання дітей 5-7 років розкривати особистісні та власні якості у себе, однолітків в різних життєвих обставин, висловлювати позитивні твердження до себе та інших. В сучасних програмах виявляється, що величезна увага приділяється вихованню особистості Я – концепції, гендерному вихованню та соціалізації особистості, проте поняття "особистісна ідентичність" в жодній програмі не використовується.

Темою розвитку та становлення особистісної ідентичності дітей займалися різні вчені, психологи, фахівці та психоаналітики. Процес

Наукове видання

Сучасна дошкільна освіта: актуальні проблеми, інноваційні пошуки

Збірник статей
IX Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

Технічний редактор – І. П. Борис

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку 20.10.2022 р.
Гарнітура Times New Roman
Замовлення № 645

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 12,02
Ум. друк. арк. 10,69

Папір офсетний
Ел. видання

Видавництво
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3А
(04631) 7-19-72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.